

Превод от полски език
ИНФОРМАТОР ЗА ЧУЖДЕНЦИ
временно арестувани, осъдени, наказани и чужденци

Целта на настоящия информатор е да се запознаете с правата и задълженията на задържаното лице по време на пребиваването в затвора. Не е възможно в информатора да се намерят всички информации свързани с изтърпяване на наказание лишаване от свобода или временно арестуване, и ако нещо не ви е ясно трябва да се обърнете със ЗАПИТВАНЕ до функционер или служител на затворническата управа. Ако въпроса не е много спешен, трябва да се обърнете до възпитателя на отделението. Ако въпросът е много спешен трябва да се обърнете до завеждащ отделението или до всеки друг функционер или служител, които се намира там, да ви помогнат.

ПРИЕМАНЕ В ЕДИНИЦАТА

По времето на приемане задържаното лице е задължено да даде личните си данни (м. др. име, фамилно име, дата и място на раждане, професия, цвят на очите, цвят на косата, и.т.н.) и информацията за промяна на тези данни. За правилно настаняване в помещенията затвореното лице е задължено да обясни дали пуши, да даде информация къде има адресната регистрация или къде пребивава без да е регистриран (точен адрес на местопребиваване), за предишното пребиваване в затворите и следствените арести (да посочи в коя страна), за здравословното си състояние. Задържаното лице е задължено да съдейства при идентификационни дейности, а особено при правене на снимки, външен оглед на тялото, отпечатьци на пръстите, като и при разпознаване за подозрян или извършител на деянието. На отнемане подлежат личните документи, пари и предмети посочени от затворническия персонал.

По време на приемането задържаното лице има право да посочи лица, с които иска да поддържа контакти. Има право да уведоми за местопребиваването си най- близкото му лице или други лица, дружества, организации и институции (трябва да посочи адрес), а също така своя адвокат защитник. Временно арестуван чужденец има право да уведоми за актуалното местопребиваване консулска служба или дипломатическо посолство.

СЪЩЕСТВЕНИ ИНФОРМАЦИИ ЗА ЗАТВОРЕНОТО ЛИЦЕ НЕПОСРЕДСВЕНО СЛЕД ПРИЕМАНЕ

Веднага след приемането задържаното лице е настанено във временно помещение (до 14 дни). По това време подлежи на първоначалния медицински оглед, санитарни действия и профилактичен, радиологичен преглед на гръден кош, е информиран за правата и задълженията произтичащи от полското законодателство и за по-важни битови въпроси, за безопасността и дисциплината. В затворническа килия се намира вътрешен ред на затвора, с който затвореното лице трябва да се запознае. Има също право да се срещне с възпитател.

Незабавно след приемането той е запознат с формуляра за изчисляване на срока за изтърпяване на наказанието.

БЕЗОПАСНОСТ

Ако някой безпокои затвореното лице, обижда го, употребява физическа сила спрямо него и той се чувства заплашван, когато го принуждават да чисти и обслужва. когато му отнемат личните му вещи, или ги употребяват без неговото съгласие, или ако някой се държи по този начин по отношение на друго лице, той трябва да информира за това функционера или служителя от надзирателната служба. Това може да направи при всяко излизане от килията. По всяко време може да повика функционер, като натисне специално устройство, находящото се на видимо място.

ОСНОВНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА ЛИЦА ЛИШЕНИ ОТ СВОБОДА

Основното задължение на задържаното лице е спазване на вътрешния ред определен в затвора и изпълняване на нарежданията на надзирателите. По време на пребиваване в затвора или в следствения арест надзиратели са функционерите и служителите в затвора или в следствения арест и също така лицата ръководещи работа или водещи други занятия на затвореното лице.

Задълженията на задържаното лице са следните:

- коректно поведение,
- спазване на личната хигиена и чистота на помещенията, в които пребивава,
- незабавно уведомление на надзирателите за болестта си или за забелязани симптоми на болестта у други лица,
- полагане на предвидени медицински прегледи, лекуване, санитарни, лекарски или реабилитационни дейности,
- извършване на работа (не се отнася за лица освободени от това задължение на основание на правните разпоредби) и изпълняване на подреждащи работи,
- опазване на имота на затвора/следствения арест и на институцията в която работи,
- съдействие при идентификационни дейности,
- подлежи на проверка (в това число лично претърсване) по всяко време, (на претърсване подлежи жилищното помещение и всички други помещения, също така в отсъствието на затвореното лице),

В присъствието на надзирателите и на посещаващите лица затворените лица трябва да стоят прави.

Задържаните лица не могат:

- да участват в неформални групи,
- да употребяват вулгарни думи и престъпническият жаргон,
- да играят хазартни игри,
- да пият алкохол и други упойващи вещества,
- да отказват да консумират храната предоставената от администрацията, с цел принуждаване до определено решение или поведение,

- да се самонараняват или по друг начин да разстройват здравето си, да правят татуировки,
- да се контактуват с други лица по начин непредвиден по правото,
- самостоятелно да променят килията си и определеното място за спане и да сменят външния си вид, който прави невъзможна идентификацията, освен ако директор на затвора изрази с това съгласие (отнася се до осъдени лица) .

СОЦИАЛНО БИТОВИ УСЛОВИЯ

Задържаното лице има право за храната, съответна по отношение на здравното му състояние, облекло, битови условия, помещения, здравни услуги и съответни условия за хигиената.

Задържаното лице има право най-малко за три ястия дневно със съответна хранителна стойност, в това най-малко едно топло ястие. Ястията трябва да имат предвид работата, възрастта и здравословното състояние и ако е възможно религиозни и културни изисквания на затвореното лице. Той има също право за напитка утоляваща жажда, която се издава към всяко ястие, и също така за суха храна по време на транспортиране.

Осъденото лице, което участва в процесуални действия извън затвора или други изискващи конвоирание, а на което по технически или организационни причини не може да се даде топло ястие, получава суха храна и напитка, имайки предвид възрастта му, а ако е възможно културни и религиозни изисквания.

Задържаното лице има възможност да прави първа покупка не по-късно отколкото на трети работен ден от приемането му в затвора. Задържаното лице има право най-малко три пъти в месеца да прави покупки на хранителни продукти, като и на други стоки, допуснати за продажба в затвора, с оставените в депозит на негово разположение парични средства. В следсвен арест и също така в затворен или полу-отворен затвор важи система на без парично разплащане. Всички операции отнасящи се до паричен оборот задържаното лице извършва без физическо използване на парични средства. Ако задържаното лице притежава парични средства оставени в депозит в чужда валута, има право да се обърне с писмена молба тя да му бъде обменена на полска валута. Тази операция се извършва в най-близка до затвора банка, която провежда обмен на чужда валута.

Задържаното лице има право един път в месеца да получи хранителен колет, съдържащ стоки купени с помощта на затвора. Осъденото лице го получава след като подаде писмена заявка и плаща разноски свързани с негово приготвяне. Заявката също може да подаде най-близко лице на осъденото лице. Трябва да се помни, че задържаното лице има право да притежава в килията храна с тегло до 6 килограма и 9 литра напитки.

Със съгласието на директора на затвора задържаното лице също може да получи колет с нужно бельо, обувки и други предмети за собствена употреба, както и лични хигиенични средства. В колетите не може да се изпраща продукти, на които контрол не е възможен без съществено нарушение на тяхната цялостност, в опаковки, които затрудняват тяхната проверка, като и свързочни средства, предмети и документи, които могат да нарушат реда и безопасността на затвора. Колетите подлежат на контрол в присъствие на задържаното лице.

Задържаното лице има право да притежава в килията документи, свързани с

наказателното производство, в което участва, а също така хранителни продукти и тютюневи изделия, лични хигиенични средства, предмети за собствена употреба, часовник, писма или фотографии на членове от семейството и на други близки лица, предмети, свързани с религиозния култ, писменни материали, лични бележки, книги, преса и клубни игри. Директорът на затвора може да даде разрешение за притежаване в килията на аудиовизуална и компютърна апаратура, както и на други предмети, в това число на такива, които повишават естетиката на помещението или са израз на културната заинтересованост на осъденото лице, при условие, че притежаването на тези предмети не нарушава принципите на реда и безопасността, които са задължителни в затвора. Задържаното лице не може да притежава в килия нито да остави в депозит предмети, които по размер или количество нарушават задължителен ред или затрудняват конвоиране. Такива предмети за неговата сметка се изпращат на посочено от него лице, инстишцията или организация.

Задържаното лице има право за собствена употреба да получи от затвора съответстващи на годишното време облекло, бельо и обувки, ако не разполага със собствени. През време на провеждане на процесуални действия, транспортиране или при други обосновани случаи, затвореното лице ползва собствено облекло, бельо и обувки, освен ако те са неподходящи с оглед на годишното време или са износени, или ако това противоречи на безопасността.

Задържаното лице има право на условия, необходими за поддържане на личната хигиена, особено на постеля и други средства за поддържане на хигиената и чистотата в килията. Най-малко един път в месеца на осъдения се осигурява подстригване, а един път в седмицата ползване на топла баня. Жените ползват най- малко един път на ден топла вода и два пъти в седмицата топла баня.

На задържаното лице се полага право на необходима за здравето почивка - най- малко 1 час за разходка и 8 часа на денонощие за сън.

ВЪТРЕШЕН РЕД

- нощна тишина обвързва поне от 22,00 до 06,00 часа,
- сутришни и вечерни проверки се извършват в жилищни помещения – килии, а също така в помещения в които пребивават задържани лица, които работят,
- по време на проверката задържаните лица са облечени и така наредени за да лице, което я провежда ги види добре. Забранено е да се участва в проверката само по бельо или по пижама (това не се отнася до болница или помещения за пребиваване на болни лица),
- време за баня не може да бъде по-кратко отколкото 10 минути, време за изтичане на вода от арматура не може да бъде по-кратко от 6 минути,
- пушене на тютюневи изделия се разрешава само в килии определени за пушачи и на други определени места,
- задържаното лице има право да притежава в килията: до 9 литра напитки, хранителни стоки с тегло до 6 килограма, до 10 предмети свързани с религиозния култ (размер не по-голям от 250x150 мм.), до 8 книги (освен тези взимани от библиотека на затвора/следствия арест), вестници и списания с тегло до 0,5 килограма,

- молби за ходене на лекар се приемат всеки ден,
- заявки за колети се приемат всеки работен ден.

МЕДИЦИНСКИ ГРИЖИ

На задържаното лице се полага безплатна медицинска помощ. Приемните дни и часове на лекаря са отбелязани във вътрешния правилник на затвора/следствения арест. При спешни случаи затвореното лице може да се обърне към надзирателя на отделението или към всяко друго длъжностно лице или служител.

КОНТАКТ С БЛИЗКИ ЛИЦА И С ВЪНШНИЯ СВЯТ

Пребиваващите в полските затвори лица имат право да контактуват с външния свят. Затворниците могат да поддържат връзка с близки лица чрез кореспонденция, телефонни разговори, колети, парични записи, свиждания. На някои затворници се дават пропуски за временно излизане, но това зависи от много фактори, с които възпитателят запознава осъденото лице. Сферата на контакта и начина на процедиране за неговото реализиране по отношение на осъдените са различни от тези по отношение на временно арестуваните. За реализиране на контактите на осъдените с външния свят отговаря директорът на затвора. По отношение на временно арестуваните за контактите с външния свят решава разпореждащият орган (т. е. този, който провежда наказателното производство – съответен прокуратор или съд). Свиждане с временно арестуван е възможно след като разпореждащият орган издава разрешение с което дава съгласие за него.

Задържаните лица водят личната си кореспонденция за своя сметка. Ако, обаче, затвореното лице не притежава финансови средства, има право на 2 марки и 2 плика месечно (това се отнася за икономически пратки). Този лимит не се отнася за предложения, молби, жалби изпращани до органи за преследване, до органи на правосъдие или други държавни органи, териториални самоуправления, до омбудсман по въпроси на граждански права, по въпроси на деца, на органи, които са основани съгласно с международни договори за правата на човека, и също така представител, който не е адвокат, нито юрисконсулт, но който получи одобрение от председател на камара на Европейски съд по правата на човека за да представява задържаното лице пред този трибунал. Възможност задържаното лице да получи пощенски марки, хартия и пликове за тази кореспонденция се касае само задържените лица, които не разполагат с парични средства. Кореспонденция на временно задържаните лица се изпраща при помоща на разпореждащия орган и подлежи на неговия контрол; други принципи се отнасят за служебната кореспонденция (подробностите ще обясни възпитател). Чуждестранните затворници могат да водят кореспонденция със съответната консулска служба или съответното дипломатическо представителство и да ползват свиждания с консулски служител или с изпълняващи консулски функции служител на дипломатическото представителство. Всеки път при изпращане на служебна кореспонденция администрацията на затвора предава на затвореното лице потвърждение за получаването ѝ.

Задържаните лица могат да ползват (за своя сметка) телефонните автомати през определените във вътрешния правилник дни и часове. Временно

задържаното лице може да ги ползва със съгласие на органа в разположението на който остава, с намерение да говори със своя защитник (пълномощник, който е адвокат или юрисконсулт), а в обоснователни случаи с най-близкото му лице. Телефонен разговор не може еднократно да продължи повече отколкото 5 минути (с изключение на разговори с органи на преследване, правосъдие и други държавни органи, териториално самоуправление, с омбудсман по въпроси на граждански права, по въпроси на деца, на органи, които са основани съгласно с международни договори за правата на човека, и също така представител, който не е адвокат, нито юрисконсулт, но който получи одобрение от председател на камара на Европейски съд по правата на човека за да представява задържаното лице пред този трибунал, освен ако директор на затвора продължи времето във вътрешния ред).

Задържаното лице има възможност за получаване на парични записи, както и за изпращане на такива от собствените си средства.

В пенитенциарните единици има възможност за провеждане на видео разговори при помощта на интернет връзки със семейство и други лица близки за осъдения. Възможността на такъв контакт имат предимно осъдените: които са родители или законни настойници на деца до 15 годишна възраст, чужденци, глухоняма, на които семейства или най-близки лица живеят на значително разстояние от място на тяхното пребиваване или когато тяхно семейно, здравоусловно или финансово положение не им разрешава да дойдат за свиждане.

ПОВЕДЕНИЕ НА ЗАДЪРЖАНОТО ЛИЦЕ И УСЛОВИЯ ЗА ИЗТЪРПЯВАНЕ НА НАКАЗАНИЕТО

Поведението на задържаното лице, а особено отношението му към извършеното престъпление, степента на спазване на вътрешния ред и дисциплината, отношението му към труда, държанието му към другите осъдени и към началниците ще се подлага на оценка най-малко един път в срок от 6 месеца от пенитенциарна комисия. От тази оценка ще зависи възможността за преместване в друг тип затвор, където затвореното лице ще може да ползва по-широк кръг права. Негативното поведение ще бъде причина за преместване в такъв затвор, където затвореното лице ще ползва по-малък кръг от досегашните права.

Ако задържаното лице се отличи с добро поведение, може да му бъде призната награда. В случай на виновно нарушаване на заповедите или забраните, произтичащи от действащите разпореби, задържаното лице може да подлежи на дисциплинарна отговорност.

СРЕДСТВА ЗА НЕПОСРЕДСТВЕНО ПРИНУЖДЕНИЕ

През време на изпълнение на служебните си задължени длъжностните лица на Затворническата служба имат право да прилагат по отношение на лишените от свобода лица средства за непосредствено принуждение. Тези средства могат да бъдат прилагани, ако това е наложително или изключително с цел за противодействие на:

1. рязко неподчинение или нарушение на реда;
2. опит за непосредствено и незаконно посегателство на техния живот и

- здраве или на друго лице;
3. дейности непосредствено насочени към посегателство на техния живот, здраве и свобода или друго лице;
 4. нарушение на реда и публична безопасност;
 5. непосредствено посегателство на охранявани от тях територии, обекти или съоръжения;
 6. нарушение на реда и безопасност на територии или обекти охранявани от тях;
 7. унищожаване на имущество;
 8. непосредствено нападение на конвой, охраняващ осъдени лица;
 9. бягство на лишено от свобода лице,
 10. пасивен отпор;
 11. активен отпор;
 12. прояви на дейна агресия и автоагресия.

Като средства за непосредствено принуждение длъжностните лица могат да употребят: физическа сила, белезници, предпазна каска, омаломощаващ колан, служебна палка, омаломощаващи водни средства, обучено куче, гумени снаряди, хемически омаломощаващи средства или изолатор.

Длъжностните лица имат право през време на изпълнение на служебните си задължения да използват спрямо лишените от свобода лица обучени кучета за откриване на опияняващи средства, психотропни субстанции и взривни материали, или за откриване на следи и преследване.

Ако средствата за непосредствено принуждение са недостатъчни или когато с оглед на обстоятелствата на даденото събитие тяхната употреба е невъзможна, длъжностното лице има право да употреби огнестрелно оръжие.

При употребата на средства за непосредствено принуждение се изготвя съответна документация, а в случай че има ранени лица и появата на опасност за живота или здраве, пострадащите лица се подлага на първа помощ, а ако има нужда и лекарски преглед.

Задържани лица, създаващи сериозна обществена заплаха или сериозна заплаха за безопасността на следствия арест/затвора (опасни лица)

В случай, когато задържаното лице е било осъдено за престъпление, извършено в рамките на организирана престъпна група или в рамките на сговор, имащ за цел извършване на престъпления, или ако е извършил престъпления, заплашващи независимостта на Република Полша, като отвлечения на самолети или кораби, или пък е извършил престъпления с особена жестокост, такива като изнасилване, убийство или вземане на заложник, то може да бъде квалифицирано към категорията на „опасните лица“. Квалифицирането става причина за изтърпяване на наказанието му в специално приспособено отделение или изолирана килия. Причина за квалифицирането към „опасните лица“ може да бъде също така организирането на бунт в затвора и активното участие в него, дейното нападение на длъжностно лице или служител на затвора, изнасилване, тежки вреди на здраве или измъчване на друг осъден, и също така бягство от исправително заведение от затворен тип или опит за него през време на конвоиране.

Задържаното лице трябва да знае, че в такова исправително заведение:

- подлежи на лична проверка при всяко излизане и завръщане в килията;
- може да участва в културно-просветни и спортни занимания, да ползва книги и вестници, да присъства на религиозни срещи, да се обучава и работи изключително в отделението, в което пребивава;
- свижданията могат да бъдат провеждани по начин, който прави невъзможен личния контакт - решението по този въпрос се взема от директора;
- през време на свижданията не могат да се консумират хранителни продукти и напитки;
- по-нататъшното пребиваване в отделението или килията за „опасни лица“ зависи от пенитенциарната комисия, която поне веднъж на 3 месеца прави проверка и взема решение по този въпрос.

СВОБОДА НА ВЕРОИЗПОВЕДАНИЕТО

В Полша, а следователно и в полските затвори, е узаконена свободата на съвестта и вероизповеданието. Съгласието за религиозно практикуване се отнася за тези църкви и вероизповедателни съюзи, които действат легално в затвора на територията на полската държава.

Задържаното лице има право да притежава в килията религиозни списания и книги, както и предмети, свързани с религиозния култ, обаче техният вид и количество може да бъде ограничено с оглед на безопасността. Затворите се посещават от духовни лица. Инициативата по този въпрос принадлежи на тези лица, а не на администрацията на затвора. Духовните лица могат да се срещат със затворниците групово и индивидуално.

Ако религията на задържаното лице забранява консумирането на конкретни ястия, а самият той жее да спазва тази повинност - трябва да уведоми за това администрацията на изправителното заведение, която ще положи всякакви старания, за да удовлетвори неговите очаквания, но единствено в рамките на нейните възможности.

СВОБОДНО ВРЕМЕ

Начинът за прекарване на свободното време зависи от задържаното лице. Този начин, обаче, не може да нарушава задължителната в затвора дисциплина и вътрешния ред. През свободното време задържаното лице може да ползва съоръженията, радиото, телевизията, книгите и пресата и да участва в културно-просветните и спортните занимания. Задържаното лице има право да се абонира за получаване на преса със свои средства или да ползва закупената от администрацията преса, както и книгите от библиотека, която се намира със всяка пенитенциарна единица.

Задържаното лице може да участва в заниманията, организирани в гостната стая, както и в организирани спортни занятия, може също така да упражнява собствено творчество, а със съгласието на директора на затвора да изработва и продава своите изделия. Желанието за участие в културно-просветни и спортни занятия трябва да се заяви на функционер на отделение или възпитател. В рамките на призната от директора на затвора награда затвореното лице може да предаде собственоръчно изработен или закупен в затворническата лавка предмет на посочено от себе си лице.

ОБУЧЕНИЕ И ПРОФЕСИОНАЛНА ПОДГОТОВКА

Задържаното лице има право да се обучава и самообучава. В 20 затвори има възможност за придобиване или допълване на образование на равнище на основно училище, гимназия, общообразователен лицей, а също така на квалификационни курсове за професионална подготовка (след полагането на изпит той получава диплома потвърждаваща професионалните му квалификации на равнището на професионално училище или техникум). Освен това в затвори организират курсове приучаващи към определени професии. След завършването на курса абсолвентът получава удостоверение, с което може по-лесно да намери работа в определената професия.

Пенитенциарна комисия може да лиши осъденото лице, което завърши 18 години, от възможност той да се обучава по особени причини определени в Изпълнително-натасанелен кодекс. Цялата информация за възможности той да се обучава и за правила за включване в обучение и подготовка може да получи при възпитетел.

ПОСТПЕНИТЕНЦИАРНА ПОМОЩ

На освободените от затвор лица може да бъде оказано съдействие за намиране на работа и квартира, както и в областта на други необходими за функциониране след напускането на затвор неща. На лицата, които не разполагат с достатъчни финансови средства, директорът на изправителното заведение може при тяхното освобождаване да им окаже парична или друга материална помощ.

Задържаното лице може при освобождаването си да получи, между другото, помощ във формата на дрехи, обувки, хранителни продукти или лекарства. Задържаното лице е длъжно да провери дали притежава необходимите документи (напр. паспорт) и дали не е изтекла валидността им. Ако задържаният чужденец самостоятелно се връща към местопребиваването си и никой от близките му лица не може да му помогне и не разполага с достатъчни финансови средства за покриване на пътните разходи, трябва да се свърже със съответното дипломатическо представителство, което да му окаже допълнителна помощ. Служителите на съответното консулство или посолство са длъжни да му помогнат в това отношение.

Ако всички усилия, предприети от излизащото на свобода задържаното лице и от администрацията на затвора през време на пребиваването му в него се окажат безуспешни, в обосновани случаи директорът на затвора може да изрази съгласие да му бъде оказана финансова помощ в рамките на действащите разпоредби за закупуване на билет до местопребиваването му. Всичките лица освобождавани от затвор имат право да се обърнат с молба за помощ към съответните за местопребиваването им центрове за социална помощ и към съдебни куратори (опекуни) на районни съдилища.

Ако задържаното лице разбере, че след излизането си от затвора ще трябва да чака няколко дни до планираното пътуване до родното си място, може също да се обърне с молба за покриване на разходите за временното му разквартируване или да му бъде оказано съдействие за настаняването му в центъра за бездомни. Постъпки в това отношение излизащото на свобода затворено лице трябва да предприеме още през време на отбиване на наказанието чрез подаване на молба до директора на следствения арест или на затвора. Телефонните номера и адреси на

съответните дипломатически представителства и всякакви други информации, относящи се до постпенитенциарната помощ, могат да бъдат получени от възпитателя.

ДОСТЪП КЪМ ПУБЛИЧНА ИНФОРМАЦИЯ

Във всяка пенитенциарна единица се намира най-малко едно определено място с компютър за задържаното лице, което иска да използва достъп към публичната информация на страници: www.bip.gov.pl , www.sw.gov.pl , www.e-sady.gov.pl , ip.lex.pl , swaweb1.ms.gov.pl , rlc.gov.pl , dzienniki.urzedowe.gov.pl , dziennikustaw.gov.pl , monitor.polski.gov.pl , legislacja.rlc.gov.pl , bip.rpo.gov.pl , brpo.gov.pl .

Подробните информации по това отношение могат да бъдат получени от възпитател на пенитенциарния отдел.

ПРИДОБИВАНЕ НА ПОДРОБНИ ИНФОРМАЦИИ В ЗАВИСИМОСТ ОТ НУЖДТЕ

Повече подробности, относно принципите на процедуриране със задържаните лица и техните права и задължения се съдържат в полските правни актове - преди всичко в Изпълнително-наказателен кодекс и в:

- Наредбата на Министъра на правосъдието от 21 декември 2016 г. относно правилника за организацията и реда на изпълняването на наказанието за лишаване от свобода (отнася се за осъдени лица);
- Наредбата на Министъра на правосъдието от 22 декември 2016 г. относно правилника за организацията и реда на изпълняването на временното арестуване (отнася се за временно арестувани лица).

В случай на необходимост текстовете на тези разпоредби могат да бъдат предоставяни, а конкретните записвания - пояснявани.

Задържаното лице може също така да се запише за разговор с директора на затвора/следствения арест и с началниците на различните отдели, например:

- на деловодството - между другото относно правните основания за лишаване от свобода или времепребиваването в затвора;
- на пенитенциарния отдел - между другото относно оценките на поведението, свободното време или постпенитенциарната помощ;
- на квартирмайсторския отдел – относно изхранване, оборудването на килиите и други социално-битови въпроси.

Задържаното лице може също така да се запише за разговор с началниците на други отдели. Ако затвореното лице не знае за кой отдел се отнася даденият въпрос, може да помоли възпитателя да му посочи съответния отдел.

ПРАВО ЗА ПОДАВАНЕ НА ЖАЛБИ, МОЛБИ И ПРЕДЛОЖЕНИЯ

Жалби, молби и предложения относно въпроси свързани с престой в условия на затвор или следствен арест трябва да се подава непосредствено до директора на затвора или следствения арест. Начин и място на приемането на писмени предложения, жалби и молби от администрация на пенитенциарните единици са определени във вътрешния ред задължителен в следствения арест/затвора.

Жалби, молби и предложения се разглеждат без излишно забавяне, обаче не по-късно отколкото в срок до 14 дни от датата на подаване. В обоснованите случаи (след писмено съобщение на лице, което подава жалба, молба или предложение) този срок може да бъде продължен. Подробните разпоредби по това отношение са определени в *Наредба на Министъра на правосъдието от 13 август 2003 г. относно уреждането и разглеждането на предложения, жалби и молби на лица задържаните в затвори и следствени арести (Dz.U. (Д.В. 2013, чл. 647).*

Жалби разглеждат:

1. директор на затвор/следствен арест – ако жалбата адресирана до него се отнася до постъпки на функционер или служител, не се касае за неговите непосредствени решения;

2. директор на окръжна Затворническата служба – ако жалбата се касае за работата, дейността на надзираван от него затвор или следствен арест;

3. генерален директор на Затворническата служба или лице определено от него, ако жалбата се касае за дейността на окръжен инспекторат на Затворническата служба;

4. министър на правосъдието или лице определено от него, ако жалбата се отнася към Централната управа на затворническа служба.

Жалби, молби и предложения в които има думи и вулгарни изрази (мръсни думи), обидни и също така затворнически жаргон, в които многократно се повтарят околностите и събитията по-рано изяснени и които не съдържат обоснование на изисквания по такъв начин, който позволи тяхно разглеждане, могат да останат неразгледани (неуреждени).

Лишените от свобода лица, които престояват в затвора/следствения арест също имат право да подават жалби до пенитенциарен съдия, и по чл. 7 § 1 инк. обжалване на решение на директора на следствения арест, на директора на затвора, на директора на окръжна Затворническа служба и на генералния директор на Затворническа служба до пенитенциарен съд поради неговата незаконност. Този начин на подаването на жалбата изисква от обвинителя той ясно да посочи, че решението взето във връзка с неговото дело е незаконно. Жалбата се подава до съответния (за място където се намира затвор или следствен арест) пенитенциарен съд в срок 7 дни от деня на обявяване или връчване на решението с помощта на директора на затвора/следствения арест, който е взел решението.

МЕЖДУНАРОДНИ ПРАВНИ СРЕДСТВА ЗА ЗАЩИТА ПРАВАТА НА ЛИШЕНО ОТ СВОБОДА ЛИЦЕ

Европейският трибунал за правата на човека в Страсбург обхваща всяка държава, която е страна на Конвенцията за правата на човека. Полската държава също е страна на тази Конвенция, което на практика означава възможност за подаване на жалби до Европейския трибунал от всяко лице, което е лишено от свобода в Полша.

При подаване на молба до Европейския трибунал трябва да се спазва съответната процедура, като се има предвид, че:

- жалбата трябва да бъде подадена от затворника, като онеправдано лице (следователно, недопустимо е да се подава жалба в полза на друго лице, а освен това тя не може да бъде анонимна);
- съществува задължение за изчерпване на вътрешния съдебен път,

което означава, че затвореното лице трябва да изчерпи всички вътрешни съдебни средства;

- жалбата трябва да бъде подадена в срок до 6 месеца от вземането на законно решение по въпроса на затвореното лице.

Трябва също така да не се забравя, че е необходимо жалбата да съдържа кратко описание на въпроса, факти за нарушените права, информации за използването на всички обжалващи вътрешни средства и представяне на издадените решения по въпроса, съпроводени от кратък коментар.

Задържаното лице може да ползва правото за подаване на жалба до Комитета за правата на човека (КРС) в Женева. Такава жалба може да подаде всяко лице, което подлежи под юрисдикцията на държава-страна на Международния пакт за гражданските и политическите права от 16.12.1966 г. и твърди, че е станало жертва на нарушаването от тази държава на едно или няколко от признатите в Пакта права. Страна на този Пакт е също така Полша.

При подаване на жалба до Комитета за правата на човека (КРС) в Женева трябва да бъде спазена съответната процедура. Преди всичко трябва да се помни, че условие за подаване на жалбата е да бъдат посочени личните данни на жалващото се лице (тъй като Комитетът за правата на човека (КРС) в Женева не разглежда анонимни жалби) и да бъдат изчерпани от затвореното лице всички достъпни вътрешни правни средства.

Писмата, съдържащи жалби до Европейския трибунал за правата на човека в Страсбург и до Комитета за правата на човека (КРС) в Женева трябва да бъдат изпращани на следните адреси:

The Registrar European Court of Human Rights Council of Europe F-67075 Strasbourg	The Human Rights Committee c/o Centre for Human Rights United Nations Office at Geneva 8-14 avenue de la Paix
--	---

УСЛОВНО ПРЕДСРОЧНО ОСВОБОЖДАВАНЕ И ПРЕКЪСВАНЕ В ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА НАКАЗАНИЕТО

Принципите за признаване на условно предсрочно освобождаване след отбиване на част от наказанието за лишаване от свобода са определени в Наказателния кодекс, а основанията за обжалване се съдържат в Изпълнително-наказателния кодекс. При желание за възползване от условно предсрочно освобождаване трябва да бъде спазено изискването за отбиване на част от наказанието от осъденото лице, а именно:

- осъденото лице може да бъде условно освободено след отбиване най-малко на половината от наказанието;
- осъденото лице при условия на обикновен рецидив - след отбиване на две трети от наказанието;
- осъденото лице при условия на многократен рецидив - след отбиване на три четвърти от наказанието;
- осъденото лице на 25 години лишаване от свобода - след отбиване на 15 години от наказанието;
- осъденото лице на доживотно лишаване от свобода - след отбиване на 25 години от наказанието;

- в индивидуални случаи съдът, издавайки присъдата за осъждането, може да повиши гореспоменитите временни изисквания.

Ако осъденото лице отговаря на условието за отбиване на част от наказанието, може да бъде освободено, но само тогава, когато неговото отношение, качества и лични условия, обстоятелствата за извършване на престъплението, и също така поведението му след извършване на престъплението и през време на отбиване на наказанието обосновават убеждението, че след освобождаването му то ще спазва правния ред. Решението за условното освобождаване издава пенитенциарният съд на окръга, в който се намира затворът, където осъденото лице отбива наказанието.

Молбата за условно освобождаване може да бъде подадена от самото осъдено лице, а също така от неговия защитник, от директора на затвора, от професионалния съдебен куратор (опекун) и от прокурора. В случай на отказ за удовлетворяване на молбата за условното освобождаване се полага обжалване на това решение пред съда, който го е издал, в срок до 7 дни от датата на издаването или връчването на осъденото лице. При подаването на молбата за условно предсрочно освобождаване трябва да се заплати съдебна такса. Осъденото лице, което не притежава финансови средства, може да подаде молба до съда да бъде освободено от тази такса, доколкото това е възможно. Прекъсването в изпълнението на наказанието за лишаване от свобода е определено от разпоредбите на Изпълнително-наказателния кодекс.

Решението за признаване на прекъсването издава пенитенциарният съд на окръга, в който се намира затворът, където пребивава осъденото лице. За да може осъденото лице да се възползва от прекъсване в изпълнението на наказанието е необходимо то да отговаря на определени от закона условия. Съдът може да признае прекъсване в изпълнението на наказанието в случай на:

- психична болест на осъденото лице;
- друга тежка болест на осъденото лице, която прави невъзможно понататъшното отбиване от него на наказанието.

Съдът може да признае на осъденото лице прекъсване в изпълнението на наказанието, ако това е обосновано от сериозни здравословни причини (напр. медицинска операция), семейни причини (напр. болест на член от семейството), лични причини (напр. важни професионални въпроси).

Молбата за признаване на прекъсване в изпълнението на наказанието може да бъде подадена от самото осъдено лице, от неговия защитник, от прокурора, от професионалния съдебен куратор (опекун) и от директора на затвора. Съдът взема решение за признаване на прекъсване в изпълнението на наказанието във формата на постановление, което може да бъде обжалвано в срока 7 дена от дата на обявление или връчване на постановление в съд, който го е издал.

ПРЕДАВАНЕ НА РЕШЕНИЕ ЗА ОСЪЖДАНЕ НА ЛИШАВАНЕ ОТ СВОБОДА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ В ЧУЖБИНА

Чуждестранното лице законно осъдено от полски съд може да се обърне с молба за изпълнение на неговото наказание за лишаване от свобода в друга държава. В тази сфера се прилагат разпоредби на Наказателно-процесуален кодекс, които управляват принципи за:

- приемане и предаване на съдебните решения за изпълнение,
- обръщане на държава членка на Европейския съюз с молба за изпълнение на наказание за лишаване от свобода.

Разпоредби на Наказателно-процесуален кодекс не се прилагат, доколкото с международен договор, в който участва Република Полша, е уговорено друго.

В първия случай, Министърът на правосъдието е орган, който може да се обърне с молба за приемане на чуждестранното лице осъдено законно от полски съд на наказание за лишаване от свобода, което подлежи на изпълнение. С молбата се обръща до съответния орган на държавата, на която осъденото лице е гражданин. Преди да се подаде молбата съответния съд трябва да издаде постаповление относно допустимостта за предаване на съдебното решение за изпълнение в чужбина, съгласието на осъденото лице с предаването му и оценка, че престъплението, което бе основа на неговото осъдение в Полша, е същото престъпление според право на държавата на която той е гражданин. За приемаването на чуждестранното лице също може да подаде молба съответен орган на чужда държава.

Във втория случай, при законната присъда спрямо чуждестранното лице издадена от полски съд на наказание за лишаване от свобода, което подлежи на изпълнение, окръжния съд, в който окръг бе издадено решението, със съгласието на осъденото лице, може да се обърне за негово изпълнение непосредствено към съответния съд или друг орган на държавата членка на Европейския съюз. Предаването настана преди всичко тогава, когато гражданството на осъденото лице е основна предпоставка.

Между предпоставки за възбуждане на процедура за предаване на чуждестранното лице е убеждение, че предаване на решението за изпълнение в по-голяма степен позволи да се реализират възпитателни и предохранителни цели на наказанието. Окръжния съд е съответен за предаване на съдебно решение за изпълнение, а пък молба за предаване може да подаде осъденото лице, съответния съд или другия орган на държавата членка на ЕС.

Трябва също да се подчертае, че разпоредби на Наказателно-процесуален кодекс предполагат изключения от изискване относно получаване на съгласието за предаване от осъденото лице.

МОЛБА ЗА ЗАКРИЛА И СТАТУТ НА БЕЖАНЕЦ

Чуждестранните лица, които престояват в затвори и следствени арести и се страхуват да се върнат в страна на произход, имат право да подават молби за статут на бежанец. Молбата трябва да е писмена, подава се с помощта на комендант на отдел на пограничната стража или комендант на пункт на пограничната стража, който със своя териториален предел на действие обхваща затвор/следствен арест. С молбата осъденото лице трябва да напише своите лични данни (име, фамилно име, дата на раждане, гражданство) и език (езици) на който говори. Всичките информации относно този въпрос той може да получи от началник на пенитенциарен отдел.